

СТАНОВИЩЕ

АГРАРЕН УНИВЕРСИТЕТ	
гр. Пловдив	
Вх № 709	Дело № 38
Получено на 29.07.2019	

върху дисертационен труд за получаване на образователната и научна степен "доктор" по: област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8. Икономика, научната специалност Икономика и управление (Селско стопанство)

Автор на дисертационния труд: НАДИРЕ ЕЮП ШЕКУ-ЛОКУ – задочен докторант към катедра „Икономика“ при Аграрен университет, гр. Пловдив

Тема на дисертационния труд: ОЦЕНКА НА БИЗНЕС СРЕДАТА ЗА РАЗВИТИЕ НА АГРАРНИЯ СЕКТОР В РЕПУБЛИКА КОСОВО

Рецензент: доц. д-р Юлия Владимирова Джабарова, Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“, област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8. Икономика, научната специалност Икономика и управление

определенена за член на научното жури със заповед № РД- 16-665/01.07.2019 год. от Ректора на АУ.

1. Актуалност на проблема.

Селското стопанство е структуроопределящ отрасъл в икономиката на Република Косово и традиционен източник на доходи и заетост за значителна част от населението на страната. През последното десетилетие делът му в БВП е между 12% и 15%. Независимо от значителния ръст на аграрния износ, външната търговия отбелязва голям търговски дефицит. Като цяло отрасълът се характеризира с нестабилно производство, непостоянно качество, висока себестойност на продукцията, ниска производителност и ограничен достъп до европейските и световни пазари. Темата е актуална и изследваната проблематика чрез идентифициране и анализ на факторите на външната среда е от изключителна важност за определяне потенциала и перспективите пред сектора, осигуряващи неговото динамичното и устойчиво бъдещо развитие.

2. Цел, задачи, хипотези и методи на изследване.

Целта на дисертационния труд е да се проучат, идентифицират, анализират и оценят характеристиките и основните аспекти на агробизнес средата в Косово, въз основа на което да се наблюдат възможности за нейното подобряване, позволяващи разгръщане на потенциала на сектора и свързаните с него отрасли и дейности.

Изследователските задачи, чрез които ще се постигне целта, са:

1. Проучване на теоретичните аспекти за изследване на бизнес средата;
2. Изясняване на особеностите на бизнес средата в аграрния сектор;
3. Избор на методичен подход и инструментариум за набиране, обработка и анализ на информация;

4. Анализ на условията и факторите на бизнес средата в аграрния сектор;
5. Идентифициране на възможностите за развитие на аграрния сектор;
6. Идентифициране на предизвикателствата, възпиращи развитието на аграрния сектор;
7. Разработване на препоръки за преодоляване на предизвикателствата и създаване на предпоставки за формиране на по-стабилна бизнес среда.

Основният **методичен подход**, приложен в изследването, е абстрактно-логичният. Използват се аналитични методи, синтез, индукция и дедукция. В дисертацията намират приложение също: сравнителен, монографски, анкетен и статистически методи на изследване. Методиката за изследване на бизнес средата комбинира двата основни метода – PEST-анализ и SWOT-анализ.

3. Онагледеност и представяне на получените резултати.

Получените резултати са онагледени с помощта на значителен брой таблици и фигури - 24 таблици и 52 фигури, чрез които се обогатява представеният анализ и показва умения у докторантката за добро владеене на аналитичните инструменти.

4. Обсъждане на резултатите и използвана литература.

Въз основа на направения анализ са разработени стратегии и са направени конкретни предложения за ефективно управление на стопанските единици, чрез отразяване на спецификата, динамиката и високата степен на неопределеност на бизнес средата.

Представеният списък с използваната от докторантката литература е по темата и съдържа общо 142 источника на албански и чужди автори, в т.ч. нормативни актове, доклади на официални институции и интернет източници.

5. Приноси на дисертационния труд.

Приемам приносите на дисертационния труд, а именно:

Научно-теоретични приноси

- Въз основа на задълбочен литературен преглед е адаптиран методичен подход за анализ на бизнес средата в аграрния сектор на Косово.
- Изведени са възможности за подобряване на бизнес средата в аграрния сектор в следните направления: финанси, сива икономика, фискална политика, законови пречки, институционална среда, демографска политика, инфраструктура и други.

Практико-приложни приноси

- Направен е анализ на основни фактори на макросредата (политически, икономически и финансови), влияещи косвено върху аграрния сектор в Косово.
- Анализирана е бизнес средата в секторите растениевъдство и животновъдство, и техните основни подсектори.
- Изследвани са аграрната политика и подпомагането, финансовата подкрепа на селското стопанство, застраховките и риск мениджмънта в аграрния сектор.
- Разработен е SWOT анализ на аграрните структури, на външните макро и микро фактори на бизнес средата.

- Резултатите от анализа могат да се използват от институциите, вземащите решения и работещите в сектора и могат да улеснят и подпомогнат чувствително тяхната работа.

6. Критични бележки и въпроси.

Дисертационният труд е добре структуриран, като е спазена класическа структура, обхващаща: увод, три съдържателни глави (теоретико-методологическа, аналитична и приложна), заключение, библиография и приложения. Изложението има логическа последователност и добър научен стил, но на места съществуват неточности. Многобройните и разнообразни източници, които са използвани и умело анализирани, със съответните авторови изводи, покават владеене на теорията в изследваната област и служат като добра основа за последващото емпирично изследване. Прави впечатление големият брой въпроси в приложената анкета, но има възможност техният обхват да се разшири, като се добавят въпроси, насочени към повече съществуващи проблеми, например свързани с реализацията на продукцията, достъпа до пазарна информация, участието в браншови сдружения, използването на различни маркетингови инструменти и други. Като препоръка за бъдещо изследване бих дала - анализът на настоящото изследване да се обогати чрез използване на методите дълбочинно интервю или фокус група.

Въпросът ми към докторантката е следният: При така очертаните социални проблеми на трудовите ресурси в селските райони, какви конкретни средства/мерки може да предложи за тяхното преодоляване?

7. Публикувани статии и цитирания.

Публикуваните статии са общо 8 на брой.

Представеният автореферат отразява обективно структурата и съдържанието на дисертационния труд.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Въз основа на усвоените и приложените от докторантката различни методи на изследване, правилно изведените експерименти, направените обобщения и изводи, считам че представеният дисертационен труд отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника на Аграрния университет за неговото приложение, което ми дава основание да го оценя **ПОЛОЖИТЕЛНО**.

Позволявам си да предложа на почитаемото Научно жури също да гласува положително и да присъди на НАДИРЕ ЕЮП ШЕКУ-ЛОКУ образователната и научна степен **“доктор”** по научната специалност Икономика и управление (Селско стопанство).

Дата: 21.07.2019 г.
гр. Пловдив

ИЗГОТВИЛ

СТАНОВИЩЕТО:

(доц. д-р Юлия Джабарова)

